

Tieslietu ministrija

Tieslietu sistēma

Dzintars Rasnačs,
tieslietu ministrs
2015.gada 14.augustā

Tieslietu ministrija

- 1. Tiesu sistēmas reforma**
- 2. Tiesiskās vides stabilitāte un likumdošanas kvalitāte**
- 3. Uzņēmējdarbības vides uzlabošana:**
 - 3.1. Administratīvā sloga mazināšana
 - 3.2. Administratīvo sodu piemērošana
 - 3.3. Maksātspējas regulējuma pilnveidošana
 - 3.4. Maksātspējas procesa administratoru reforma
 - 3.5. Reformas komerciesību jomā
 - 3.6. Intelektuālā īpašuma aizsardzība
- 4. Latvijas tiesu sistēmas novērtējums Eiropā**

Tieslietu ministrija

Latvijas tiesu sistēmas novērtējums Eiropā Eiropas Tieslietu tablo 2015

EK veikts dalībvalstu tiesu sistēmu salīdzinošais novērtējums 28 ES dalībvalstu vidū (*Justice Scoreboard 2015.gada ziņojums*)

- Latvijas tiesu sistēmai - viens no zemākajiem finansējuma līmeņiem (22 EUR uz 1 iedzīvotāju)- **23.vieta**
- snieguma rādītāji – no reitinga vidusdaļas līdz pat **1.vietai** ar maksimālo punktu skaitu

*Detalizētāk – prezentācijas beigās

*Pētījums pieejams:

http://ec.europa.eu/latvia/news/2015/20150309_lv.htm

Tieslietu ministrija

Tiesu sistēmas reforma

Lietu izskatīšanas ilgums (mēnešos) tendences

Lietu veids	Tiesa	2013.	2014.	2015. 1.pusg.	tendence
Civillietas	Rajona (pilsētas) tiesas	9.2	8.2	8.5	mainīgs/ samazinās
	Apgabaltiesas (apelācija)	5.1	4.0	3.5	samazinās
	Augstākā tiesa (kasācija)	14.5	17.2	15.0	mainīgs
Krimināllietas	Rajona (pilsētas) tiesas	6.4	6.2	5.8	samazinās
	Apgabaltiesas (apelācija)	3.5	3.3	3.1	samazinās
	Augstākā tiesa (kasācija)	1.3	1.3	1.2	stabils
Administratīvās lietas	Administratīvā rajona tiesa	13.5	10.0	8.2	būtiski samazinās
	Apgabaltiesa (apelācija)	11.3	13.0	13.7	pieaug
	Augstākā tiesa (kasācija)	2.7	3.1	3.0	stabils

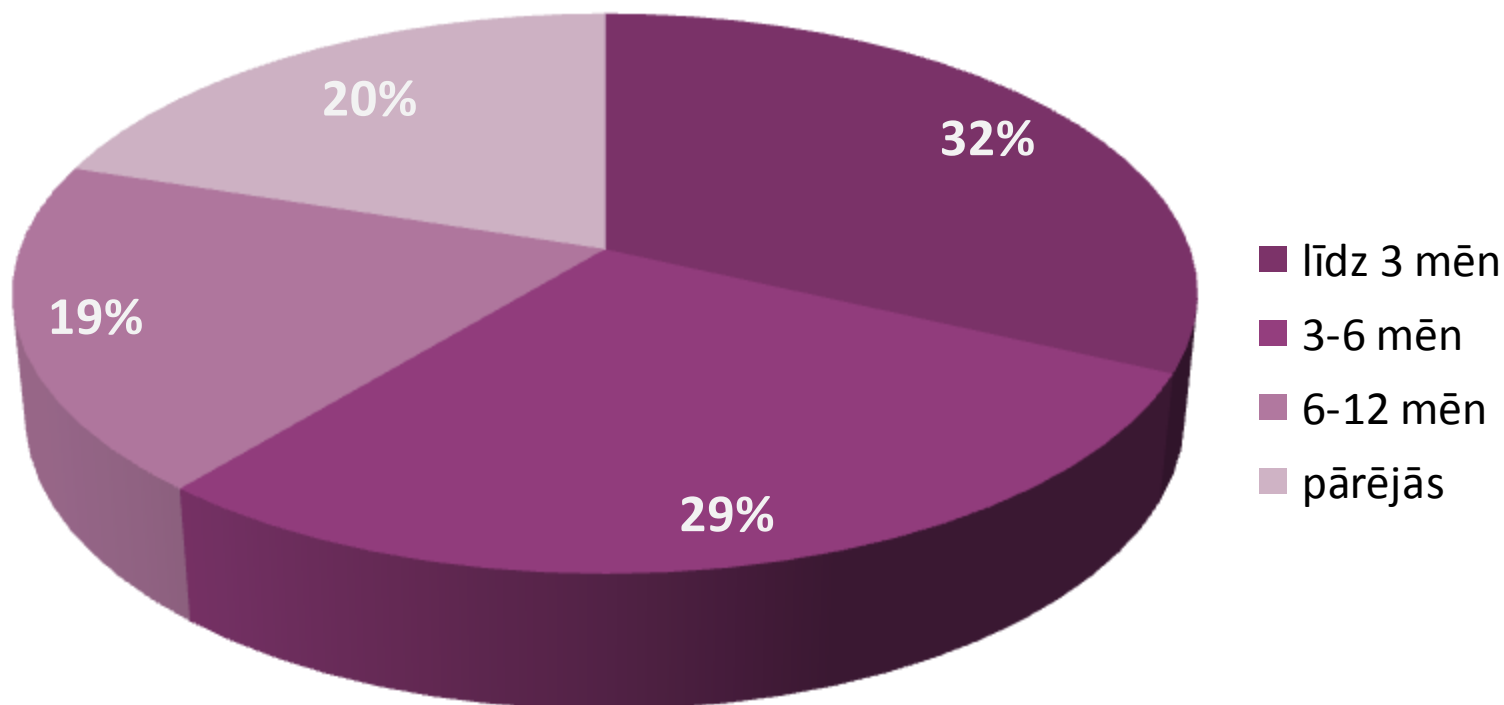

Tieslietu ministrija

Tiesu sistēmas reforma

Civillietu izskatīšanas ilgums (%)

Civillietas rajonu tiesās

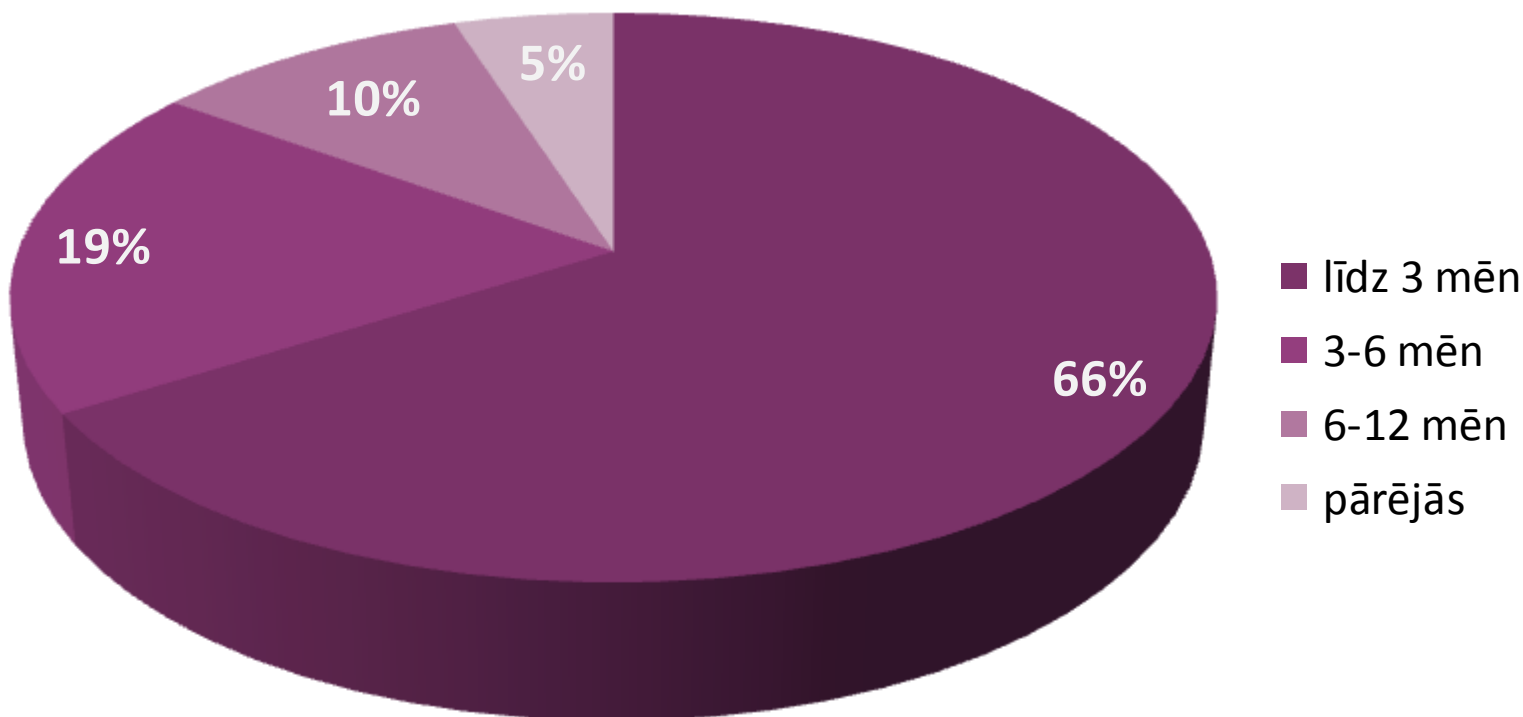

Tieslietu ministrija

Tiesu sistēmas reforma

Civillietu izskatīšanas ilgums (%)

Civillietas apelācijas instancē

Tieslietu ministrija

Tiesu sistēmas reforma

Tiesu teritoriju pārskatīšana (tiesu namu koncepts)

✓ Tiesu namu reformu atbalstījusi gan Tieslietu padome, gan arī Ministru kabinets. Reforma paredz **pakāpenisku apgabaltiesu darbības teritorijā esošo rajonu (pilsētu) tiesu teritoriju apvienošanu**, sākotnēji reformu ieviešot Rīgas tiesu apgabalā.

Mērķi:

- nodrošināt tiesnešu **specializāciju**
- nodrošināt lietu sadales **nejaušību**
- novērst nevienmērīgu tiesu **noslodzi**
- samazināt tiesvedības **termiņus**

Reorganizētas:

- Siguldas un Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas (ar 01.03.)
- Jūrmalas pilsētas tiesa (ar 01.08.)

Tieslietu ministrija

Tiesu sistēmas reforma

Paveiktais

Tiesu noslodzes mazināšanai- alternatīvās strīdu risināšanas metodes

✓ Šķirējtiesu likums

Rezultāti:

- reģistrēto **šķirējtiesu skaits ir samazinājies par 43%** (no 214 šķirējtiesām 2014.gada sākumā līdz 123 šobrīd)
- prognozējams, ka no 1.oktobra reģistrā būs **aptuveni 80** pastāvīgo šķirējtiesu

✓ Mediācijas likums

Rezultāti:

- 2014.gada laikā mediācija veikta vismaz 233 strīdos:
 - 15% - civillietās un komercietās
 - 84% - ģimenes strīdos
 - no tiem **69% gadījumu puses panākušas vienošanos** (2013.gadā - 67% gadījumu)

Darbs turpinās: Likumu grozījumi (Saeimā), kas ļautu vadīt mediāciju **zvērinātiem tiesu izpildītājiem un zvērinātiem notāriem**, ja ir iegūts mediatora sertifikāts

Tieslietu ministrija

Tiesu sistēmas reforma

Paveiktais

Tiesu noslodzes mazināšanai, izlīdzināšanai un lietu ātrākai izskatīšanai

- ✓ turpināma pāreja uz **tīrajām tiesu instancēm**
- ✓ no 2012.gada zemesgrāmatu nodaļas iekļautas tiesu sastāvā un **zemesgrāmatu tiesnešu kompetencē** nodotas vairākas **bezstrīdus civillietu** kategorijas
- ✓ no 2013.gada novembra **atsevišķa veida notariālajiem aktiem noteikts izpildu dokumenta spēks**
- ✓ no 2014.gada par desmit tiesnešu vietām **palielināts tiesnešu skaits** rajona (pilsētu) tiesās Rīgas tiesu apgabalā. **40% no visām Latvijas civillietām ir piekritīgas tieši Rīgas pilsētas tiesām**
- ✓ 2014. gada janvārī stājās spēkā grozījumi Civilprocesa likumā, **kas paredz iespēju tiesvedībā pieņemtu lietu nodot citai tiesai lietas ātrākas izskatīšanas nodrošināšanai**
- ✓ **videokonferenču izmantošana** - katra tiesa nodrošināta ar vismaz 1 videokonferenču zāli, kopumā 66 aprīkotas tiesu zāles

Tieslietu ministrija

Tiesu sistēmas reforma

Paveiktais

Lietu izskatīšanas kvalitātes celšanai

✓ **Ieviesta tiesas specializācija** (paredzēta lietu piekritība vienai konkrētai tiesai):

- lietās par **kapitālsabiedrību** dalībnieku (akcionāru) sapulces lēmumu atzīšanu par spēkā neesošiem (no 2013.gada 1.jūlija – Jelgavas tiesa)
- lietās par **rūpnieciskā īpašuma** tiesībām (patenti, dizainparaugi, pusvadītāju izstrādājumi, preču zīmes, u.c.) (no 2015.gada 1.janvāra – Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa)
- lietās par **bērna** prettiesisku pārvietošanu pāri robežai vai aizturēšanu ārvalstī (no 2015.gada 1.marta – Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesa)

✓ Papildus esošajai **tiesu sistēmai piederīgo personu** apmācību sistēmai plānots īstenot arī **apjomīgas apmācības**, piesaistot ES fondu finansējumu

- apstiprināts Tiesu varas un tiesībaizsardzības iestāžu darbinieku cilvēkresursu kapacitātes stiprināšanas un kompetenču attīstīšanas plāns 2015.-2020.gadam

Tieslietu ministrija

Tiesu sistēmas reforma

Paveiktais

Tiesas spriedumu izpildes efektivitātei

✓ **Ieviestas e-izsoles** spriedumu izpildes procesā (no šī gada 1.jūlija), kas ir efektīvs līdzeklis cīņai pret negodprātīgiem izsoļu dalībniekiem

Ieguvumi:

- godīga konkurence
- anonimitāte
- ērta lietošana (arī attālināti)
- lielāka atgūtā summa kreditoriem

No 2016.gada 1.janvāra – maksātnespējas procesā

✓ **Samazinātas** zvērinātu tiesu izpildītāju amata atlīdzības **taksas** (no 2012.gada 1.septembra) par 37%-60%

Tieslietu ministrija

Tiesiskās vides stabilitāte un likumdošanas kvalitāte

Normatīvo aktu izstrādes un pieņemšanas procesa pilnveidošana

- normatīvo aktu **pilnīga saskaņošana**, iesaistot sabiedrību un paredzot nesasteigtu apspriešanas periodu
- **izvēlēto līdzekļu atbilstība** mērķa sasniegšanai (piemērotāju apmācība, skaidrojumi piemērošanai, normatīvo aktu grozījumi)
- **administratīvā sloga un normatīvisma** mazināšana
- tiesību politikas plānošana
- **saprātīga pārejas posma** paredzēšana jaunu prasību ieviešanai

Tieslietu ministrija

Uzņēmējdarbības vides uzlabošana

Administratīvā sloga mazināšana

Valsts pārvaldē

- Administratīvā procesa likums paredz **administratīvā līguma** iespēju
- veicināma **administratīvā līguma** plašāka piemērošana
 - kā **izlīguma** tiesā rezultāts
 - kā **vienošanās** par savstarpēji pieņemamu tiesisku risinājumu

TM padotībā esošajās iestādēs

- turpinās darbs pie pakalpojumu uzlabošanas un elektronizācijas, konsultāciju sniegšanas kvalitātes uzlabošanas

Tieslietu ministrija

Uzņēmējdarbības vides uzlabošana

Administratīvo sodu piemērošana

✓ jauni principi administratīvo pārkāpumu jomā

(Konceptija apstiprināta MK, jaunais Administratīvo pārkāpumu procesa likums – Saeimā)

- **uzraudzības mērķis** - panākt kvalitātes uzlabošanu, normatīvo aktu prasību izpildīšanu
- kur iespējams, **novērst pārkāpumu**, lai atbilstu prasībām
- **sods – galējā rīcība**, sevišķi, ja soda uzlikšana attālina no mērķa sasniegšanas!

Tieslietu ministrija

Uzņēmējdarbības vides uzlabošana

Maksātspējas regulējuma pilnveidošana

- ✓ **grozījumi Maksātspējas likumā un Civilprocesa likumā risina šādas problēmas:**
 - **izslēdz iespēju apiet nejaušības principu** administratoru iecelšanai konkrētā lietā
 - **novērš fiktīvo kreditoru ietekmi** maksātspējas un tiesiskās aizsardzības procesā
 - **stiprina parādnieka pienākumu** savlaicīgi iesniegt maksātspējas pieteikumu
 - **veicina parādnieka līdzekļu atgūšanu** kreditoru prasījumu apmierināšanai
 - **novērš** tiesiskās aizsardzības procesa **jaunprātīgu izmantošanu**

Tieslietu ministrija

Uzņēmējdarbības vides uzlabošana

Maksātspējas procesa administratoru reforma

Paveiktais:

- sākot ar 2016.gada 1.janvāri administratoriem noteikts **valsts amatpersonas statuss**
- **administratīvās sodīšanas funkcija** par maksātspējas procesa noteikumu neievērošanu nodota MNA
- no 2015.gada 1.marta Administratoru asociācija izstrādā visiem saistošu **Ētikas kodeksu**

Plānotais:

- administratoru **tiesiskā statusa un disciplinārās atbildības** noteikšana

Tieslietu ministrija

Uzņēmējdarbības vides uzlabošana

Reformas komerciesību jomā

Paveiktais:

- **anti – reiderisma regulējums** Komerclikumā
- **specializētas tiesas** noteikšana un **īpaša procesa** civillietu izskatīšanai pieņemšana
- **kreditoru aizsardzība** sabiedrības vajadzībām nepieciešamā nekustamā īpašuma atsavināšanas procesā nodrošināšana
- Latvijas **korporatīvās pārvaldības** sistēmas atbilstības OECD principiēm izvērtējums

Plānotais:

- akciju sabiedrību regulējuma pārskatīšana, t.sk. OECD Korporatīvās pārvaldības principu ieviešanai

Tieslietu ministrija

Uzņēmējdarbības vides uzlabošana

Intelektuālā īpašuma aizsardzība

Paveiktais:

- Rūpnieciskā īpašuma institūciju un procedūru likums – **jauns tiesiskais ietvars** rūpnieciskā īpašuma attīstībai un reģistrēto tiesību aizsardzībai
- **tiesu specializācijas noteikšana** kvalitatīva tiesisko strīdu izlemšanai
- „Intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības un nodrošināšanas **pamatnostādnes** 2015.- 2020. gadam”, kas paredz intelektuālā īpašuma attīstības plānu turpmākajiem pieciem gadiem

Plānotais:

- Patentu valdes reorganizācija un Apelācijas padomes izveide, lai izpildītu likuma prasības

Tieslietu ministrija

Latvijas tiesu sistēmas novērtējums Eiropā

Latvijas novērtējums Eiropas Tieslietu tablo 2015 (http://ec.europa.eu/latvia/news/2015/20150309_lv.htm)

- **maksātnespējas procesa lietu efektivitātes rādītājos**
 - **11.vieta**, saglabājot stabilu, pozitīvu tendenci, salīdzinot ar iepriekšējo novērtējumu
- **lietu izskatīšanas ilguma ziņā – topa vidusdaļā:**
 - tiesvedības ilgums – **16.vieta**
 - prasības tiesvedības lietu un komerclietu izskatīšanas ilgums pirmās instances tiesās – **12.vieta**
 - administratīvo lietu izskatīšanas ilgums – **10. vieta**

Tieslietu ministrija

Latvijas tiesu sistēmas novērtējums Eiropā

Latvijas novērtējums Eiropas Tieslietu tablo 2015

- **civillietu un komercietu** pabeigšanas rādītājos (clearance rate) - **18.vieta**
- **administratīvo lietu** pabeigšanas rādītājos (clearance rate) - **1.vieta**
- ar lietu pabeigšanas koeficientu 160%
- **6.mazākais** uzkrājumā esošo civillietu skaits pirmās instances tiesās (lietu skaits uz 100 iedzīvotājiem)
- **4. mazākais** uzkrājumā esošo administratīvo lietu skaits pirmajā instancē (lietu skaits uz 100 iedzīvotājiem)

Tieslietu ministrija

Latvijas tiesu sistēmas novērtējums Eiropā

Latvijas novērtējums Eiropas Tieslietu tablo 2015

- **maza apmēra prasību** tiešsaistes procedūru salīdzinošajā novērtējumā – **5.vieta**
- **civillietu un komercietu** spriedumu publicēšanas tiešsaistē prakses ziņā - **9. vieta**
- **administratīvo lietu** spriedumu publicēšanā – **5.vieta**
- **novērtējums ar maksimālo punktu skaitu:**
 - tiešsaistes informācijas par tiesu sistēmu pieejamībā sabiedrībai
 - piekļuves nodrošināšanā publicētiem spriedumiem tiešsaistē (civillietās, komercietās un administratīvajās lietās visās instancēs)
 - tiesnešu piekļuvē apmācībai par saziņu ar iesaistītajām pusēm un presi

Tieslietu ministrija

Paldies par uzmanību!

Tieslietu ministrs Dzintars Rasnačs

tālr.: 67036801, e-pasts: Dzintars.Rasnacs@tm.gov.lv

Twitter: [DzintarsRasnacs](#)
Facebook: [Dzintars Rasnačs](#)
www.DzintarsRasnacs.lv